

ŠVIETIMAS
TAURAGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE:
NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ
ĮTRAUKIMAS

ŠVIETIMAS
NVO
TINKLAS | MO

2019

Nacionalinis švietimo NVO tinklas susibūrė siekiant efektyvesnės ir kokybiškesnės švietimo politikos Lietuvoje bei glaudesnio nepriklausomų švietimo veikėjų ir institucijų bendradarbiavimo ją įgyvendinant. Tinklas vienija nacionalines įvairiose švietimo srityse veikiančias nevyriausybinės organizacijas.
Daugiau: www.svietimotinklas.lt

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

Analizė parengta pagal projektą „Švietimo paslaugų efektyvumo didinimas ir konkurencingumo skatinimas“, finansuotą LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Turinys

Įvadas	4
Ikimokyklinis / priešmokyklinis ugdymas	6
Bendrasis ugdymas	9
Neformalusis suaugusiųjų švietimas	10
Neformalusis vaikų švietimas	12
Geroji praktika ir rekomendacijos	15
Šaltiniai	16

Įvadas

Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ numatyta, kad valstybės ir vietos valdžios institucijos turi sąmoningai siekti perduoti visuomenei vis daugiau galių ir atsakomybės savarankiškai veikti įgyvendinant subsidiarumo principą (5.9.1 str.), o viešasis sektorius turėtų teikti tik tas paslaugas, kurių negali teikti nevyriausybinės organizacijos, bendruomeninės organizacijos ir verslo įmonės (7.6 str.). Dokumente taip pat keliamas tikslas sudaryti realias galimybes viešąsias paslaugas teikti ne tik valdžios institucijoms, bet ir bendruomenėms, nevyriausybinėms organizacijoms ir privačiam sektoriui (7.8.2 str.).

Remiantis minėta strategija, 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programoje buvo suplanuotas siektinas rodiklis, kuriuo siekiama, kad iki 2020 m. bent 15 proc. finansuojamų viešųjų paslaugų viešųjų pirkimų ar projektų atrankos konkurso būdu būtų teikiamos nepriklausomų subjektų (pvz., NVO), o ne viešojo sektoriaus įstaigų, atitinkamai optimizuojant ir biudžetinių įstaigų tinklą.

Kadangi didelė dalis viešųjų paslaugų teikiamos savivaldybėse, Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras (NIPC) 2015 m. parengė nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių bendradarbiavimo metodiką¹. Šiame dokumente išsamiai išnagrinėtas viešųjų paslaugų turinys, dažniausiai taikoma NVO įtraukimo į viešųjų paslaugų teikimą praktika bei pateiktos konkrečios rekomendacijos savivaldybėms, kaip būtų galima sustiprinti bendradarbiavimą su pilietinės visuomenės organizacijomis įvairiose srityse, įskaitant ir švietimą.

Pastaraisiais metais NIPC vykdė išsamią stebėseną apie NVO įtraukimą į savivaldybių viešųjų paslaugų sistemą kultūros, socialinių paslaugų, švietimo ir sporto srityse. Paskelbti naujaisi 2018 m.²

duomenys rodo, kad iki 2020 m. numatyto bendro 15 proc. rodiklio greičiausiai nepavyks pasiekti – nagrinėtais metais nevyriausybiniam sektoriui tebuvo skirta 12 proc. sporto, 7,9 proc. socialinių paslaugų, 3,8 proc. kultūros ir tik 2,9 proc. švietimo srities viešosioms paslaugoms skirto biudžeto. Akivaizdu, kad švietimo sistema Lietuvoje vis dar yra labai uždara ir nevyriausybinėms organizacijoms įeiti į šią sritį sunkiai pavyksta. Ši aplinkybė paskatino Švietimo NVO tinklą išanalizuoti švietimo paslaugų teikimo praktikas ir bendradarbiavimą su NVO pasirinktose savivaldybėse bei išsiaiškinti, kokios kliūtys galėtų lemti tokį vangų NVO įsitraukimą į viešųjų paslaugų teikimą švietimo srityje.

Šios analizės tikslas – apžvelgti ir išnagrinėti Tauragės rajono savivaldybės suteikiamas teises, administracines ir finansines sąlygas NVO teikti ikimokyklinio, bendrojo ugdymo, neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) bei neformaliojo suaugusiųjų švietimo (NSŠ) paslaugas. Analizė apima savivaldybės nuostatus NVO atžvilgiu strateginiuose planavimo dokumentuose, vykdomas finansavimo programas ir konkursus, siūlomas organizacijų kūrimosi, stiprinimo ir įtraukimo į švietimą sąlygas bei realias organizacijų galimybes šiomis sąlygomis pasinaudoti. Tyrimo metu taip pat siekta išsiaiškinti, kaip sekasi įgyvendinti ir anksčiau minėtoje NIPC metodikoje pateiktą rekomendaciją reorganizuoti savivaldybės teritorijoje veikiančias papildomo (neformaliojo) vaikų, jaunimo ar suaugusiųjų švietimo įstaigas ir konkurso būdu finansuoti pačių gyventojų siūlomas iniciatyvas bei sudaryti projektų vykdytojams sąlygas viešąsias paslaugas teikti savivaldybės disponuojamuose visuomeninės paskirties objektuose³. Remiantis analizės metu surinktais duomenimis, pateikiamos rekomendacijos savivaldybei ir savivaldybėje veikiančioms NVO dėl glaudesnės partnerystės ir sėkmingesnio nevyriausybinių sektoriaus įtraukimo į švietimo sritį.

Analizei naudoti viešai prieinami savivaldybės bei kitų institucijų strateginiai dokumentai, veiklos planai, aktualūs teisės aktai, taip pat švietimo statistiniai duomenys, iš įstaigų ir organizacijų bei fokusuotos grupės diskusijos su suinteresuotais šalimis, vykusios 2019 m. birželio 26 d. Tauragės rajono savivaldybėje, metu gauta informacija.

1 NVO ir savivaldybių bendradarbiavimo metodika. Atnaujintas II leidimas, 2017, NIPC. Internetu: http://www.3sektorius.lt/docs/Savivaldybiu_NVO_bendradarbiavimas_2017_2018-02-20_17:22:21.pdf.

2 http://www.3sektorius.lt/docs/2018_paslaugu_perdavimo_dia-gramos_2019-11-27_15_25_00.pdf

3 NVO ir savivaldybių bendradarbiavimo metodika. Atnaujintas II leidimas, 2017, NIPC. Internetu: http://www.3sektorius.lt/docs/Savivaldybiu_NVO_bendradarbiavimas_2017_2018-02-20_17:22:21.pdf.

Diskusijoje dalyvavo 10 dalyvių iš Tauragės rajono savivaldybės Tarybos, administracijos, Švietimo skyriaus, savivaldybės švietimo įstaigų bei švietimo paslaugas teikiančių NVO.

Ši analizė parengta pagal Švietimo nevyriausybinių organizacijų (NVO) tinklo vykdomą projektą „Švietimo paslaugų efektyvumo didinimas ir konkurencingumo skatinimas“, finansuojamą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Projekto vykdymo metu parengtos dar keturių savivaldybių – Alytaus, Alytaus rajono, Šiaulių ir Vilniaus – analogiškos analizės bei gerosios nevyriausybinių organizacijų įtraukimo praktikos gidas.

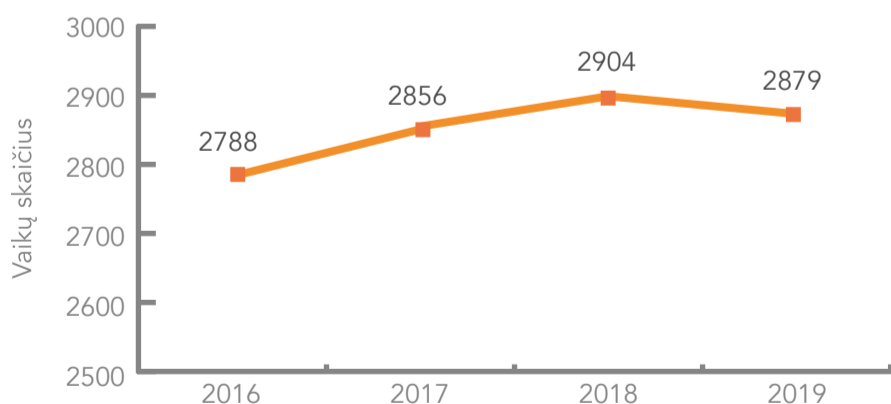
Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas

Tauragės rajono savivaldybėje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas teikia keturios įstaigos: trys iš jų yra savivaldybei pavaldūs darželiai-lopšeliai ir vienas 2018 m. viduryje veiklą pradėjęs privatus Tauragės vaikų darželis viešoji įstaiga „Debesų vaikai“.

Tauragėje ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų skaičius beveik nekinta – pastaraisiais metais kito tik keliomis dešimtimis (1 pav.). Toks mažas šio amžiaus vaikų skaičiaus kitimas leidžia savivaldybei lengviau prognozuoti ugdymo vietų poreikį ir jį atsižvelgiant, tikslingiau planuoti.

2 pav. galima matyti, jog 2014 m. vietų skaičius Tauragės ikimokyklinio ugdymo įstaigose išaugo daugiau kaip 15 proc., t. y. beveik 200 vietų. Fokusuotos grupės diskusijos metu Tauragės rajono savivaldybės atstovai teigė, kad 2014 m. savivaldybei priklausančiuose darželiuose buvo

1 pav. Ikimokyklinio amžiaus (0–6 m.) vaikų skaičiaus Tauragės r. sav. kaita metų pradžioje

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas
<https://osp.stat.gov.lt/>

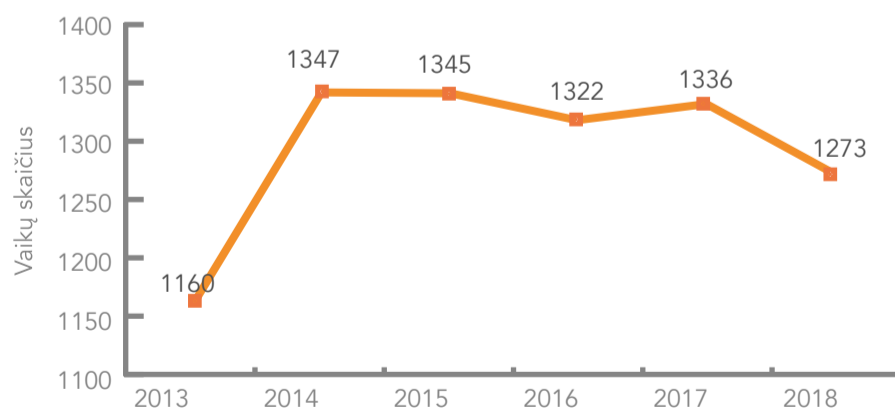
sukurta daugiau ikimokyklinio ugdymo grupių. Toks sprendimas buvo priimtas, dėl to, kad iki tol buvo juntamas didelis ikimokyklinio ugdymo vietų stygius. Didinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumą buvo numatyta ir Tauragės rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginiame plane⁴.

Tame pačiame grafike matyti, kad palaipsniui (bet labai nežymiai) vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose buvo mažinamas. 2018 m. vietų skaičius, palyginti su 2014 m., buvo 75 mažesnis, bet vis dar 100 didesnis nei 2013 m. Vis dėlto, kaip jau minėta, šiuo laikotarpiu 1–6 m. amžiaus vaikų skaičius Tauragės savivaldybėje kito labai nežymiai (šiek tiek augo), tad vietų skaičiaus mažėjimas atrodo ne visai pagrįstas.

Nuogąstavimų kyla pažvelgus į 3 pav., kuriame aiškiai matyti, jog aptariamu laikotarpiu ikimokykliniame ugdyme dalyvaujančių 1–6 m. amžiaus vaikų dalis Tauragės rajono savivaldybėje, nors nežymiai, bet mažėja, o tuo metu Lietuvoje šis rodiklis palengva kyla į viršų ir skirtumas kasmet darosi vis didesnis.

2013–2014 m. padidinus ikimokyklinio ugdymo vietų skaičių, Tauragės rajono savivaldybėje pastebimas 1–6 m. amžiaus vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme, dalies padidėjimas (3 pav.). Svarbu atkreipti dėmesį, kad bendras tokio

2 pav. Vietų skaičius Tauragės r. sav. ikimokyklinio ugdymo įstaigose.

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas
<https://osp.stat.gov.lt/>

4 Tauragės rajono savivaldybės strateginis plėtros planas 2014–2020 metams. Internetu: <https://www.taurage.lt/go.php/lit/Savivaldybes-ilga-laikes-trukmes-strateginiai-planavimo-dokumentai>.

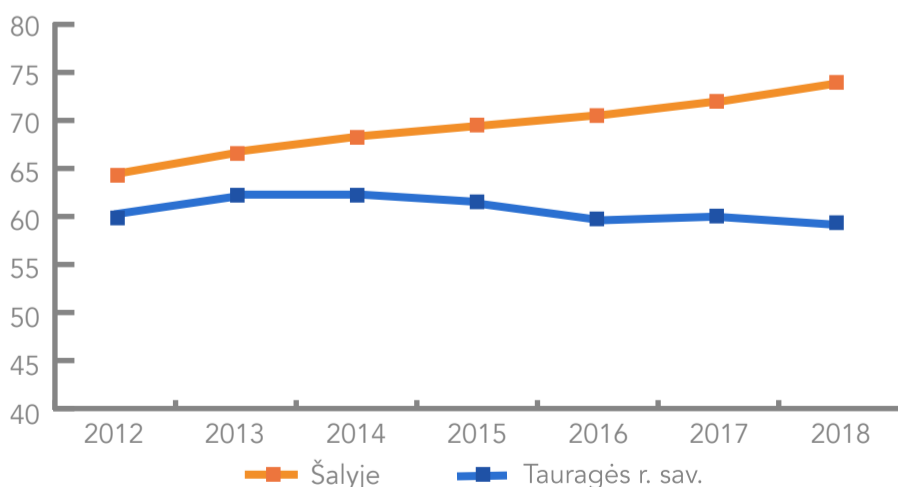
amžiaus vaikų skaičius rajone auga, bet mažiau nei buvo sukurta papildomų vietų: tai leido padidinti ikimokykliniame ugdyme dalyvaujančių vaikų dalį.

Tačiau jau 2016 m. matyti, kad vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme, dalis, mažėja ir grįžta į 2012 m. lygį. 2016 m. fiksuojamas didžiausias metinis ikimokyklinio amžiaus vaikų pagausėjimas – 108 vaikais. O vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose tais metais užuot didėjęs, nors ir nežymiai, bet mažėja.

Didelių nuogąstavimų kelia paskutiniaisiais metais matoma tendencija. 2019 m. 0–6 m. amžiaus vaikų skaičius Tauragės rajone sumažėjo 25, o vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose – net 50. Tokie su demografinė situacija ne visai derantys, o kartais jai net prieštaraujantys sprendimai prisideda prie didėjančio Tauragės rajono atsilikimo nuo visos Lietuvos pagal ikimokykliniame ugdyme dalyvaujančių vaikų dalį.

Šiuo metu ikimokyklinio ugdymo vietų skaičius realiai atitinka 60 proc. Tauragės rajono poreikio, tai reiškia, kad pačių grupių ir institucijų užpildomumas yra geras. Bet norint įveikti didėjančią atsilikimą nuo Lietuvos vidurkio, Tauragės rajone būtina steigti papildomas ikimokyklinio ugdymo vietas ir rasti priemonių, kurios leistų įtraukti daugiau vaikų. Viena iš tokių priemonių galėtų būti proaktyvi parama nevalstybinių ikimokyklinio ugdymo įstaigų steigimuisi, ypač didelį prioritetą skiriant toms

3 pav. 1–6 m. amžiaus vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme, dalies, lyginant su atitinkamo amžiaus vaikais, kaita

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas
<https://osp.stat.gov.lt/>

vietovėms, kuriose ikimokyklinį ugdymą lankančių vaikų dalis yra mažiausia.

Veiklą pradėjus privačiam darželiui, Tauragės rajono savivaldybė pradėjo taikyti mėnesinio mokesčio kompensaciją leidžiant vaiką į nevalstybinę ikimokyklinio ugdymo įstaigą. Toks finansavimas pradėtas teikti siekiant gerinti ikimokyklinio ugdymo prieinamumą ir sudaryti sąlygas vaikams ugdyti nevalstybinėse įstaigose. Kaip vienas iš siekiamų rodiklių Tauragės strateginiame plėtros plane buvo numatytas privataus darželio steigimas. Visgi fokusuotos grupės diskusijos metu darželio įkūrėja teigė, kad jos darželio atsiradimas su strateginiame plane numatytu rodikliu nesusijęs, t. y. darželio atsiradimą inspiravo ne savivaldybė – tai buvo jos pačios iniciatyva.

Norėdama pasinaudoti mėnesinio mokesčio kompensavimo galimybe nevalstybinė švietimo įstaiga su vienu iš tėvų (globėjų) ir savivaldybės administracijos atsakingu asmeniu turi sudaryti sutartį. Pagal Tauragės rajono savivaldybės mėnesinio mokesčio kompensavimo už ikimokyklinio amžiaus vaikų priežiūrą ir ugdymą nevalstybinėse švietimo įstaigose tvarkos aprašą⁵ „savivaldybė kompensuoja 100 (vieno šimto) eurų sumą tėvų (globėjų) mokamo mėnesinio mokesčio už kiekvieną vaiką, kurio vienas iš tėvų (globėjų) yra sudaręs mokymo sutartį su nevalstybine švietimo įstaiga. Kompensacija proporcingai mažinama už vaiko nelankytas dienas, išskyrus atvejus dėl ligos. Taip pat apraše nustatyta, kad su nevalstybine švietimo įstaiga sudaroma lėšų naudojimo sutartis ir išlaidų sąmata.

Vadovaujantis finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamuoju raštu, privatus Tauragės lauko darželis „Debesų vaikai“ turėjo galimybę gauti finansavimą už mėnesinio mokesčio kompensavimą. Taip pat iš Tauragės rajono savivaldybės minėtam darželiui 2018 m. pagal sutartį buvo skirta dotacija. Darželio direktorė fokusuotos grupės diskusijos metu teigė, kad gaunamas finansavimas tenkina, jo pakako, kad darželis galėtų pradėti vykdyti savo veiklą ir teikti ikimokyklinio ugdymo paslaugas.

⁵ Tauragės rajono savivaldybės mėnesinio mokesčio kompensavimo už ikimokyklinio amžiaus vaikų priežiūrą ir ugdymą nevalstybinėse švietimo įstaigose tvarkos aprašas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2017 m. birželio 19 d. sprendimu Nr. 1-233. Internetu: <https://teisineinformacija.lt/taurage/Default.aspx?Id=3&DocId=15461>.

Atsiskaitymui už finansus yra keliami standartiniai reikalavimai. Tauragės rajono savivaldybės mėnesinio mokesčio kompensavimo už ikimokyklinio amžiaus vaikų priežiūrą ir ugdymą nevalstybinėse švietimo įstaigose tvarkos apraše nustatyta, kad atsiskaitydama už gaunamą mokesčio kompensaciją nevalstybinė švietimo įstaiga, pasibaigus ketvirčiui, ne vėliau kaip iki kito mėnesio 10 dienos turi pateikti biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitą, o atitinkamiems metams skirtas ir nepanaudotas savivaldybės biudžeto lėšas turi grąžinti savivaldybei.

Tauragės rajono savivaldybė viešajai įstaigai „Debesų vaikai“ suteikė patalpas pagal panaudos sutartį. Tai vertintina teigiamai, bet atkreiptinas dėmesys, kad patalpų suteikimas savivaldybėje nėra aiškiai reglamentuotas, todėl ne visos organizacijos žino apie tokią galimybę.

Darytina išvada, jog savivaldybė įvairiomis priemonėmis stengiasi remti nevalstybinę ugdymo įstaigą, kad jai būtų lengviau vykdyti veiklą ir ji prisidėtų prie ikimokyklinio ugdymo prieinamumo didinimo Tauragės rajone. Ar šios taikomos priemonės yra užtektinos – dar anksti spręsti, nes minėtoji įstaiga veiklą pradėjo kiek daugiau nei prieš metus, ir tai yra per trumpas laiko tarpas, kad galima būtų daryti pagrįstas išvadas.

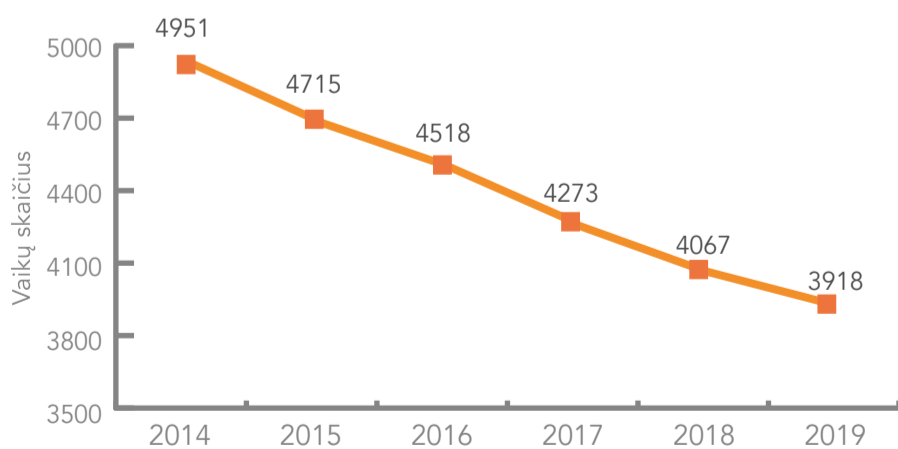
Konkrečių teisinių kliūčių nevalstybiniam teikėjams pradėti ar vykdyti veiklą švietimo srityje nepastebėta. Nepastebėta ir skirtingų reikalavimų nevalstybiniam ir valstybiniam švietimo paslaugų teikėjams vykdant veiklą šioje srityje. Finansavimo skyrimo sąlygos aprašytos aiškiai ir detalai, jei Tauragės rajono savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo paslaugas norėtų pradėti teikti dar viena nevalstybinė įstaiga, galėtų pasinaudoti šiomis galimybėmis.

Bendrasis ugdymas

Tauragės savivaldybėje bendrojo ugdymo paslaugas teikia tik savivaldybei pavaldžios įstaigos. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos „Rekomendacijų pakete dėl mokyklų tinklo pertvarkos“⁶ teigiama, kad lyginant su kitų Lietuvos regioninių centrų savivaldybėmis Tauragėje mokinių skaičius mažėja bene labiausiai. Nuo 2014–2015 m. mokinių skaičius bendrojo ugdymo įstaigose sumažėjo 788 mokiniais, o mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje, skaičius padidėjo 82 mokiniais (4 pav.), bendrai 7–17 m. amžiaus vaikų, gyvenančių Tauragės r. sav. nuo 2014 m. sumažėjo 1033 vaikais (5 pav.).

Atsižvelgdama į tai, kad mažėjant mokyklinio amžiaus vaikų skaičiui vidutinis vaikų skaičius klasėje nuo 2014 m. didėjo (6 pav.), savivaldybė imasi veiksmų mokinių mažėjimo problemai spręsti. Savivaldybės teigimu, didelis dėmesys yra skiriamas būtent bendrojo ugdymo įstaigų tinklo pertvarkai, vidutinio mokinių skaičiaus klasėje išlaikymui bei ūkio lėšų išlaidų, tenkančių vienam mokiniui, mažinimui.

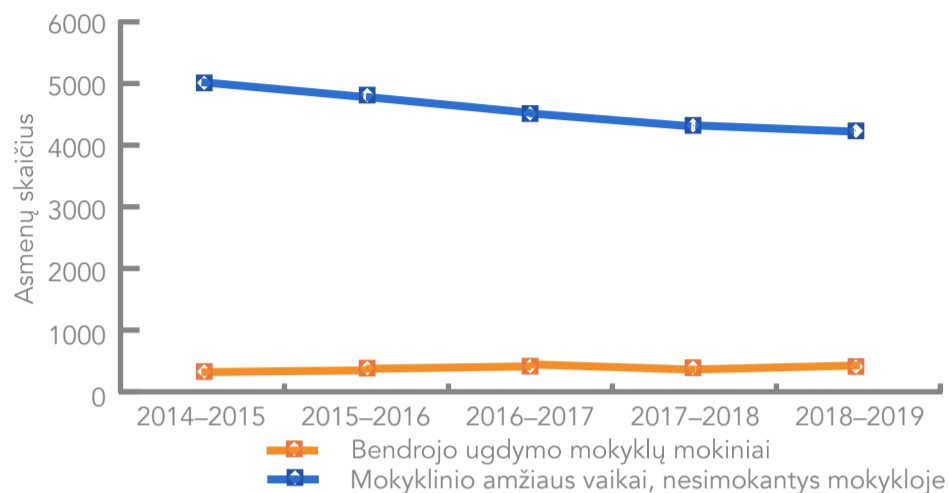
5 pav. 7–17 m. amžiaus vaikų skaičiaus kaita Tauragės r. savivaldybėje

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas
<https://osp.stat.gov.lt/>

⁶ Rekomendacijų paketas dėl mokyklų tinklo pertvarkos, 2018. Interne: <https://www.upc.smm.lt/projektai/pasirengimas/apie/Rekomendaciju-paketas-del-mokyklu-tinklo-pertvarkos.pdf>.

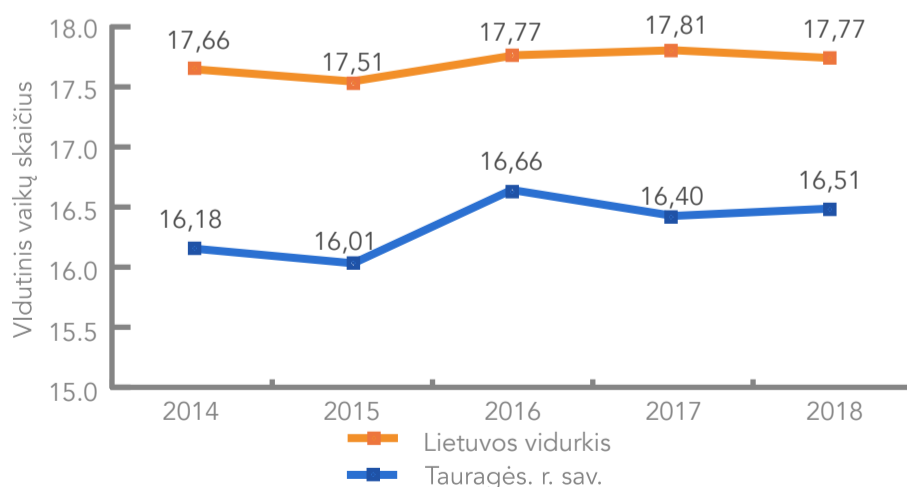
3 pav. 1–6 m. amžiaus vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme, dalies, lyginant su atitinkamo amžiaus vaikais, kaita

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas
<https://osp.stat.gov.lt/>

Dėl esamos situacijos ir didesnio orientavimosi į tinklo pertvarką neskiriamas prioritetas dėmesys švietimo paslaugų perdavimui nevyriausybinėms organizacijoms ar naujų privačių mokyklų įsisteigimo skatinimui. Atsižvelgdama į tėvų norą vaikus leisti į mokyklą, esančią netoli namų, savivaldybės atstovų teigimu, atsiradus vietos bendruomenės iniciatyvai, savivaldybė tokią iniciatyvą remtų. Atsižvelgiant į turimus duomenis bei susitikimo su savivaldybės ir kitų organizacijų atstovais metu išsakytas mintis nėra poreikio sudaryti išskirtines sąlygas, privaliai bendrojo ugdymo įstaigai steigti.

6 pav. Vidutinio vienoje klasėje besimokančių vaikų skaičiaus kaita.

Šaltinis: Švietimo valdymo informacinė sistema
www.svis.smm.lt

Neformalusis suaugusiųjų švietimas

Tauragės rajono savivaldybėje neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugas teikia viena nevyriausybinių įstaigų – asociacija Tauragės senjorų trečiojo amžiaus universitetas (Registruoto centro duomenimis, Tauragės rajono savivaldybėje yra registruotas ir antras Trečiojo amžiaus universitetas, bet jau kurį laiką jis veiklos nebevykdo). Kitos organizacijos, veikiančios šioje srityje yra pavaldžios įstaigos: Tauragės suaugusiųjų mokymo centras, Tauragės profesinio rengimo centras, Tauragės rajono savivaldybės Birutės Baltrušaitytės viešoji biblioteka, Tauragės krašto muziejus „Santaka“, Tauragės moters užimtumo ir informacijos centras, Tauragės kultūros centras, Tauragės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. Išvardytų teikėjų veiklos aprašymus galima rasti Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2018–2020 metų veiksmų plane⁷.

Fokusuotos grupės diskusijos metu savivaldybės atstovai teigė, kad Tauragės trečiojo amžiaus universitetas susiduria su sunkumais organizuodamas savo veiklą. Šiuo metu Trečiojo amžiaus universitetui vykdyti veiklas padeda Tauragės suaugusiųjų mokymo centras. Remiantis Ugdymo plėtotės centro 2014 m. analize⁸, galima teigti, jog ši situacija nekinta jau kurį laiką, tad kyla abejonių, ar savivaldybė įgyvendina užtektinai priemonių, kurios leistų Trečiojo amžiaus universitetui stipriau atsistoti ant kojų ir savarankiškiau vykdyti savo veiklas.

7 Tauragės savivaldybės neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2018–2020 metų veiksmų planas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2018 m. rugsėjo 5 d. sprendimu Nr. 1-281. Internetu: <https://teisineinformacija.lt/taurage/default.aspx?Id=3&DocId=18690>.

8 Kalvaitis A., Barauskienė J., Mačėnaitė A. Trečiojo amžiaus universitetai Lietuvoje: situacijos analizė ir plėtros gairės. Ugdymo plėtotės centras, 2014, Vilnius. Internetu: <https://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2014/01/Tre%C4%8Diojo-am%C5%BEiaus-universitetai-Lietuvoje-situacijos-analiz%C4%97-ir-pl%C4%97tros-gair%C4%97s.pdf>.

Tauragės rajono savivaldybė vykdo Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi rėmimo programą (toliau – Programa). Pagal šios Programos nuostatus⁹, „gali būti finansuojamos veiklos, kurių turiniu, perteikimo būdais ir metodais siekiama neformaliojo švietimo tikslų“.

Dėl galimybės pagal šią Programą gauti finansavimą gali kreiptis neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi paslaugų teikėjai. Programos nuostatuose nėra atskirai įvardyti valstybiniai ir nevalstybiniai teikėjai, tad sąlygos dalyvauti Programoje yra vienodos. Vis dėlto įgyvendinti veiklas nevalstybiniams teikėjams yra sunkiau nei valstybiniams.

Norint gauti finansavimą, reikia pateikti prašymą Programos lėšų panaudojimo komisijai. Programos nuostatuose nustatyta, kad svarstymui reikalingus dokumentus parengia Švietimo skyrius, o lėšos pervedamos tik pateikus išlaidas patvirtinančius dokumentus. Tai reiškia, kad iš pradžių veiklos turi būti įgyvendinamos išlaidas apmokant savo turimomis lėšomis. Tai realus iššūkis nevalstybinėms organizacijoms, o valstybinėms įstaigoms tokios nuostatos jokios įtakos nedaro, nes jos dalį savo išlaidų lėšų gauna iš biudžeto ir gali jomis finansuoti veiklas iki kol jos bus apmokėtos.

Tauragės rajono savivaldybės Tarybos ir mero 2018 m. ataskaitoje rašoma, kad šiai Programai skirta 4 000 Eur. Viena nevyriausybinių organizacijų, nurodoma kaip gavusi finansavimą iš šios Programos, yra Tauragės senjorų trečiojo amžiaus universitetas. Lėšos skirtos universiteto studentų edukacinėms išvykoms, programoms, seminarams organizuoti. Tai vienintelė nevyriausybinių organizacijų, gavusi Programos finansavimą. Finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte teigiama, kad finansavimas, gaunamas iš Tauragės rajono savivaldybės, sudaro beveik pusę Tauragės senjorų trečiojo amžiaus universiteto pajamų (3 525 Eur gauti iš savivaldybės, 3825 Eur – iš nario mokesčio).

9 Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi rėmimo programos nuostatai, patvirtinti Tauragės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus, ir Tęstinio mokymosi rėmimo programos nuostatai, patvirtinti Tauragės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. 5-267. Internetu: <https://www.taurage.lt/go.php/lit/Neformaliojo-suaugusiųjų-svietimo-ir-testinio-mokymosi-remimo-programa>.

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi rėmimo programos lėšos taip pat skirtos Birutės Baltrušaitytės viešosios bibliotekos ir savivaldybės visuomenės sveikatos biuro edukacinėms veikloms vykdyti, ugdymo įstaigų vadovų, savivaldybės darbuotojų mokymams. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog ataskaitoje minima, kad Programos lėšomis buvo finansuotas „ugdymo įstaigų vadovų, savivaldybės darbuotojų“ mokymasis. Atsižvelgiant į Programos nuostatuose nurodytus tikslus, darytina išvada, kad tokių konkrečių grupių mokymosi finansavimas neatitinka pirminės Programos paskirties.

Programos lėšomis neturėtų būti finansuojamas tikslinis administracijos darbuotojų ar savivaldybei pavaldžių ugdymo įstaigų vadovų mokymas, nes tokios investicijos turėtų būti numatytos savivaldybės biudžete kaip personalo kvalifikacijos kėlimo išlaidos ir turėtų būti skirstomos remiantis kitokia tvarka ir principais.

Atsiskaitydamas už lėšas, gaunamas iš Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi rėmimo programos, lėšų gavėjas turi pateikti išlaidas patvirtinančius dokumentus. Atsiskaitymas už finansus yra nesudėtingas, ir tai vertintina kaip teigiamas dalykas (ypač dėl Trečiojo amžiaus universiteto administracinės naštos mažinimo).

Vienas iš Tauragės rajono savivaldybės strateginio plėtros plano 2014–2020 metams uždavinių yra skatinti suaugusiųjų formalųjį ir neformalųjį ugdymą, užtikrinant mokymosi visą gyvenimą galimybes. Viena iš priemonių šiam tikslui įgyvendinti yra suaugusiųjų neformaliojo ugdymo galimybių plėtra bei prieinamumo didinimas. Šios priemonės įgyvendinimo rodiklis – renovuoti ir įrengti dvi suaugusiųjų neformaliajam ugdymui skirtas patalpas.

Kita minėto uždavinio įgyvendinimo priemonė – atnaujinti fizinę ir informacinę formaliojo suaugusiųjų ugdymo infrastruktūrą įsigyjant įrangos ir mokymo priemonių. Siekiant skatinti didesnį suaugusiųjų įsitraukimą į mokymosi veiklas, svarbu kurti daugiau paskatų ir nevalstybiniam sektoriui prie to prisidėti, dėl to labai svarbu, kad šiomis minimomis investicijomis (patalpomis, įranga ir t. t.) galėtų neatlygintinai naudotis ne tik savivaldybei priklausančios įstaigos.

Tauragės savivaldybės neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2018–2020 metų veiksmų plane¹⁰ kaip neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjai nurodomi ir į veiklas įtraukiami Tauragės senjorų trečiojo amžiaus universitetas ir kitos nevyriausybinės organizacijos.

Konkrečių teisinių kliūčių nevalstybiniam teikėjams pradėti ar vykdyti veiklą neformaliojo suaugusiųjų švietimo srityje nepastebėta. Iš veiklos galimybių ir sąlygų reglamentuotas yra tik lėšų gavimas iš Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi rėmimo programos. Nors savivaldybės teigimu, Tauragės suaugusiųjų mokymosi centras glaudžiai bendradarbiauja su Tauragės senjorų trečiojo amžiaus universitetu, galimybė naudotis patalpomis ar savivaldybei priklausančiomis mokymosi priemonėmis nėra dokumentuota. Įtvirtinti šias sąlygas teisiniuose dokumentuose yra svarbu, kad keičiantis įstaigų vadovams nedingtų dėl gerų tarpusavio ryšių dabar esančios galimybės, būtinos veiklos vykdymui.

10 Tauragės savivaldybės neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2018–2020 metų veiksmų planas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2018 m. rugsėjo 5 d. sprendimu Nr. 1-281. Internetu: <https://teisineinformacija.lt/taurage/default.aspx?Id=3&DocId=18690>.

Neformalusis vaikų švietimas

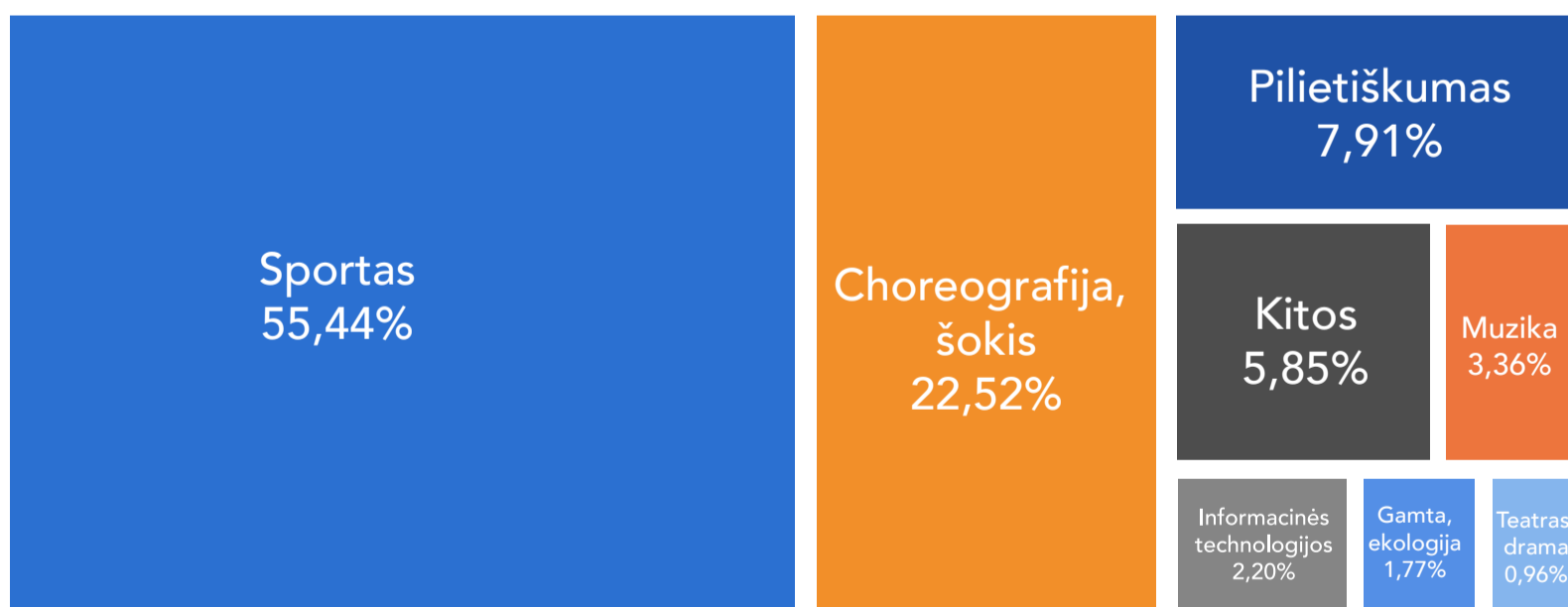
Vertinant neformaliojo vaikų švietimo veiklų pasiskirstymą pagal temas, labai didelė pasiūla yra sporto, choreografijos ir šokių srityse (7 pav.). Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo vaikų švietimo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos apraše¹¹ rašoma, kad savivaldybė, skirdama lėšas, prioritetinėmis įvardija tikslųjų mokslų, technikos, gamtos mokslų, informacinių technologijų, robotikos, pilietinio ugdymo programas, tačiau vertinant vykdomų neformaliojo vaikų švietimo programų pasiskirstymą pagal temas, matyti, kad nedaug yra teikėjų, vykdančių šių prioritetinių sričių programas. Savivaldybės teigimu, norinčiųjų vykdyti šių sričių veiklas nėra tiek daug, taip pat nėra konkrečių priemonių, kurios skatintų didesnę neformaliojo ugdymo veiklų įvairovę.

Nors neformaliojo ugdymo veiklų įvairovė galėtų būti platesnė, pasiūla yra pakankamai didelė: Tauragės r. savivaldybėje neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių vaikų dalis yra didesnė nei vidutiniškai visoje šalyje (8 pav.). Pagal Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos švietimo būklės savivaldybėse 2019 m. apžvalgą¹², neformaliojo švietimo galimybėmis besinaudojančių mokinių dalis yra 70,3 proc. (tarp trečdaliao savivaldybių, kuriose pagal šį rodiklį situacija yra vidutinė). 2018 m. mokinių, dalyvaujančių neformaliojo vaikų švietimo veiklose, dalis buvo 49,2 proc. (tarp trečdaliao savivaldybių, kuriose pagal šį rodiklį situacija geriausia)¹³, o 2017 m. 50,7 proc. (tarp trečdaliao savivaldybių, kuriose pagal šį rodiklį, situacija yra geriausia)¹⁴.

Neformaliajam ugdymui finansuoti savivaldybėje yra vykdomos kelios programos: neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) bei neformaliojo mokinių sportinio ugdymo.

Pagal Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo vaikų švietimo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos

7 pav. Vaikų, lankančių neformaliojo vaikų švietimo programas pagal atitinkamas ugdymo temas, pasiskirstymas Tauragės r. sav.

Parengta pagal Mokinių registro 2018 m. spalio 30 d. duomenis.

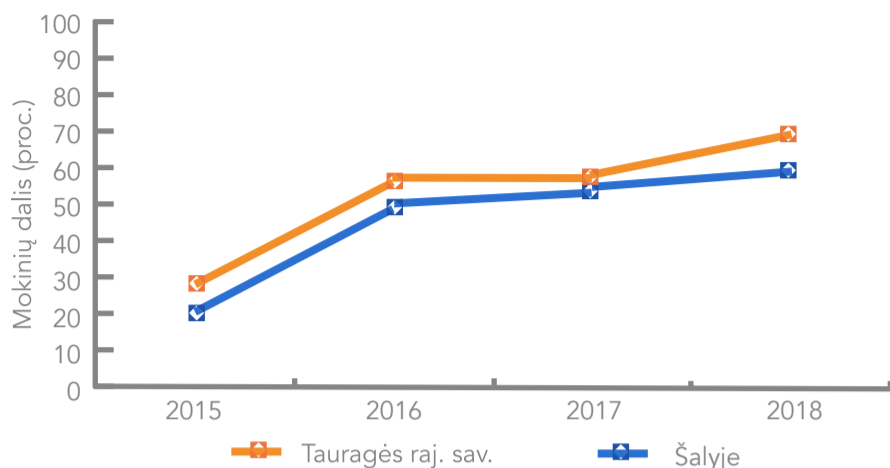
11 Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo vaikų švietimo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2018 m. lapkričio 7 d. sprendimu Nr.1-365. Internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e7cb6fe0e3e711e8bcacff937113a43?jfwid=-2icx9dyj5>.

12 Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2019. Mokinių pasiekimų atotrūkis. Vilnius, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2019. Internete: https://www.smm.lt/uploads/documents/tyrimai_ir_analizes/2019/B%C5%ABkl%C4%97s%20ap%C5%BEvalga%202019_GALUTINIS.pdf.

13 Lietuva. Švietimo būklės apžvalga 2018. Gera mokykla. Vilnius, Švietimo ir mokslo ministerija, 2018. Internete: https://www.smm.lt/uploads/documents/tyrimai_ir_analizes/SB_apzvalga_2018.pdf.

14 Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2017. Mokytojas. Vilnius, Švietimo ir mokslo ministerija, 2017. Internete: <https://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/Svietimas%20regionuose%202017.pdf>.

8 pav. Neformaliojo švietimo galimybėmis mokykloje ir kitur besinaudojančių mokinių dalies kaita ir palyginimas.

Šaltinis: ŠVIS (Neformaliojo švietimo galimybėmis mokykloje ir kitur besinaudojančių mokinių dalis skaičiuojama bendrojo ugdymo mokinių, kurie dalyvauja NVŠ veikloje už mokyklos ribų arba lanko būrelius mokykloje, skaičių dalijant iš bendro bendrojo ugdymo mokinių skaičiaus).

aprašą¹⁵, NVŠ lėšas gali gauti visi NVŠ paslaugų teikėjai, išskyrus mokyklas, teikiančias bendrąjį ugdymą, kurie turi teisę vykdyti švietimo veiklą. Šiame apraše taip pat nustatyta, kad savivaldybė, skirdama lėšas, prioritetingomis laiko tikslų mokslų, technikos, gamtos mokslų, informacinių technologijų, robotikos, pilietinio ugdymo programas. Taip pat kaip prioritetingas įvardijamos programos, kurios vykdomos savivaldybės kaimiškose seniūnijose, kurias lanko didesnis procentas vaikų, turinčių teisę į socialinę paramą, ir kurias lanko didesnis procentas vaikų, turinčių didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių bei įgimtų ir įgytų sutrikimų.

Norėdamas gauti lėšų NVŠ teikėjas turi užpildyti Neformaliojo vaikų švietimo programos atitikties reikalavimams paraiškos formą¹⁶. NVŠ teikėjams lėšos skiriamos pagal tarp švietimo paslaugų teikėjo ir savivaldybės administracijos direktoriaus sudarytas sutartis. Lėšos skiriamos, jei visu savivaldybės nustatytu NVŠ krepšelio dydžiu mažinamas savivaldybės, valstybės ar kito švietimo

paslaugų teikėjo nustatytas mokestis / paslaugos kaina už neformalųjį vaikų švietimą. Nusiskundimų dėl keliamų reikalavimų siekiant gauti NVŠ finansavimą nepastebėta.

Neformaliojo vaikų švietimo programas vertina savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sudaryta neformaliojo vaikų švietimo programų vertinimo komisija. Programas rekomenduojama vertinti pagal NVŠ programos vertinimo kriterijus. Vertinimo kriterijai yra aiškiai aprašyti, aprėpia didelę dalį NVŠ veiklų vykdymo principų, skatina atsižvelgti į programos tikslingumą, ugdymo turinį, programos apimtį, pažangos skatinimą ir vertinimą, kitus kokybės rodiklius.

Šios programos lėšų skyrimo ir panaudojimo apraše rašoma, kad rekomenduojama suma vienam programoje dalyvaujančiam vaikui yra 15 Eur per mėnesį, tačiau savivaldybė, atsižvelgdama į prioritetus, gali skirti kitokią lėšų sumą. Mažiausia suma, kurią galima skirti, yra 10 Eur, didžiausia – 20 Eur. Naudojantis šia sąlyga sukuriama galimybės skatinti prioritetingas veiklas, kurių savivaldybėje nėra vykdoma daug. Tai yra tikslųjų mokslų, technikos, gamtos mokslų, informacinių technologijų, robotikos, pilietinio ugdymo veiklos. Kiti neformaliojo vaikų švietimo lėšų skyrimo reikalavimai yra tokie pat, kaipi visoje šalyje.

Tauragės savivaldybėje papildomos lėšos skiriamos ir neformaliojo mokinių sportinio ugdymo programoms. Šios lėšos, vadovaujantis Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo mokinių sportinio ugdymo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos aprašu¹⁷, skiriamos nevyriausybinėms organizacijoms. Lėšos skiriamos sportininko krepšelio forma pagal tarp švietimo teikėjo ir savivaldybės administracijos direktoriaus sudarytas sutartis.

Sportininko krepšelj mokinyms gauna tik pagal vieną programą. Jos teikėjas nepretenduoja į neformaliojo vaikų švietimo programų finansavimą iš Europos Sąjungos ar valstybės biudžeto lėšų. Programos finansuojamos iš savivaldybės biudžeto. Norint gauti finansavimą, reikia užpildyti programos paraišką. Programoje gali dalyvauti ir nevyriausybines organizacijos, ir savivaldybei pavaldžios įstaigos.

15 Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo vaikų švietimo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2018 m. lapkričio 7 d. sprendimu Nr. 1-365. Internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e7cb6fe0e3e711e8bcacff937113a43?jfwid=-2icx9dyj5>.

16 Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo vaikų švietimo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2018 m. lapkričio 7 d. sprendimu Nr. 1-365, 1 priedas. Internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e7cb6fe0e3e711e8bcacff937113a43?jfwid=-2icx9dyj5>.

17 Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo mokinių sportinio ugdymo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2018 m. rugsėjo 5 d. sprendimu Nr. 1-271. Internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/edb59f60b11611e8aa33fe8f0fea665f?jfwid=-2icx96ui4>.

Programas vertina sudaryta nepriklausoma grupė, kurie vertinimą vykdo pagal apraše nurodytus kriterijus.

Finansavimą iš šios programos gavo du nevyriausybiniai teikėjai – krepšinio mokykla „Tauragės žaibas“ ir Tauragės futbolo mokykla. Finansuojamų programų veiklas lankė 210 mokinių¹⁸. 2019 m. birželio mėn. šiai programai vykdyti skirta 5 695,20 Eur (Tauragės futbolo mokyklai – 2 793,36 Eur, Tauragės krepšinio mokyklai „Tauragės žaibas“ – 2 901,84 Eur). Sportininko krepšelio dydis yra apie 27 Eur¹⁹.

Atsiskaitymo už lėšas, gaunamas už neformaliojo vaikų švietimo veiklas, reikalavimai reglamentuojami nacionaliniuose dokumentuose.

Savivaldybė yra parengusi Neformaliojo vaikų švietimo programų stebėsenos tvarkos aprašą, kuriame pateikiami šių veiklų kokybės vertinimo reikalavimai. Pagal šį aprašą vertinant NVŠ programų kokybę, atsižvelgiama į programų lankomumą, vaikų ar (ir) tėvų atsiliepimus apie įgyvendinimo kokybę, žiniasklaidoje viešinamą informaciją apie programos eigą. Nuo 2019 m. rudens Tauragėje pradėta naudoti skaitmeninė neformaliojo švietimo apskaitos sistema, kuri turėtų supaprastinti programų lankomumo sekimą ir didinti finansavimo tikslumą ir skaidrumą.

Atsiskaitydamas už lėšas, gautas už neformalųjį mokinių sportinį ugdymą, finansavimą gavęs teikėjas turi pateikti neformaliojo mokinių sportinio ugdymo programos įgyvendinimo ataskaitą. Jei atsiskaitoma po numatyto termino, vieniems metams prarandama teisė dalyvauti programų konkurse. Atsižvelgiant į tai, kad tai nauja savivaldybės iniciatyva, pagal kurią neformaliajam ugdymui tiesiogiai skiriamos savivaldybės lėšos nevalstybiniais teikėjams, atsiskaitymo už finansavimą reikalavimai nėra per griežti ir nusiskundimų dėl atsiskaitymų procedūros nebuvo.

Neformaliojo vaikų švietimo teikėjai gali naudotis

18 Mokinių skaičius 2018 m. gruodžio mėn. duomenimis. Informacija iš Tauragės rajono savivaldybės Tarybos ir mero 2018 m. ataskaitos. Internete: <https://teisineinformacija.lt/taurage/Default.aspx?Id=3&DocId=20215>.

19 Sportininko krepšelio dydis nustatomas vadovaujantis Ugdymo lėšų, skiriamų iš savivaldybės biudžeto neformaliajam švietimui, apskaičiavimo ir naudojimo tvarkos aprašu, patvirtintu Tauragės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 23 d. įsakymu Nr. 5-1073.

savivaldybei priklausančiomis patalpomis. Patalpų nuoma yra mokama, tačiau NVŠ teikėjams yra taikoma 80 proc. nuolaida. Savivaldybės teigimu, NVŠ teikėjai už patalpas gali atsiskaityti nebūtinai finansiškai, bet ir pagal susitarimus, pavyzdžiui, vykdydami bendruomenei aktualias veiklas, organizuodami koncertus ar renginius.

Geroji praktika ir rekomendacijos

1. Sveikintinas siekis suteikti daugiau galimybių mokiniams dalyvauti neformaliojo švietimo veiklose, šią praktiką verta taikyti visose srityse.

Tauragės rajono savivaldybė skatina savivaldybei priklausančias įstaigas nesinaudoti neformaliojo vaikų švietimo krepšeliu (nes lėšos ugdymui šias įstaigas pasiekia tiesiai per savivaldybės biudžetą), išskyrus tuos atvejus, kai siūlomi užsiėmimai yra skirti kaimo vietovėse gyvenantiems mokiniams. Taip pat savivaldybėje nuo 2018 m. atsirado galimybė (išimtinai skirta NVO) pasinaudoti neformaliojo sportinio ugdymo finansavimu. Paramą pagal šią programą gavo dvi nevyriausybinės organizacijos. Šią praktiką verta plėsti, įtraukiant į finansuotinas sritis ir kitas neformaliojo ugdymo sritis, ypač tas, kurių pasiūla Tauragės rajone nėra pakankama.

2. Palankus požiūris į privačią iniciatyvą (įskaitant ir NVO) turi transformuotis į proaktyvų veikimą.

Tauragės rajono savivaldybės tarybos bei administracijos itin palankų požiūrį į privačią iniciatyvą patvirtino ir fokusuotos grupės susitikimo diskusijos, ir strateginių savivaldybės dokumentų nuostatos. Teigiamai vertintina ir savivaldybės parama nevalstybinei ikimokyklinio ugdymo įstaigai, pagalba Trečiojo amžiaus universitetui vystant savo veiklą, tačiau visais šiais atvejais savivaldybės veikimas yra labiau reaktyvus. Siekiant ilgalaikių pokyčių, ypač sprendžiant įsisenėjusias problemas, būtina įgyvendinti proaktyvias priemones (pvz., ieškoti aktyvių būdų į savivaldybę pritraukti daugiau ir įvairesnių neformaliojo vaikų švietimo paslaugų teikėjų).

3. Atviri duomenys.

Tauragės rajono savivaldybė skelbia išsamius švietimo stebėsenos rodiklius savivaldybės interneto svetainėje (nuoroda). Kaip teigiama praktika vertintinas ir kitos informacijos, pvz., apie finansuojamų programų ar kitų dokumentų

prieinamumą, viešinimas, tačiau pastebime, kad kai kuriais atvejais, norint susipažinti su finansuojamų programų įsakymais ar komisijų posėdžių protokolais, tam skirtose svetainės skiltyse rasti dokumentus sudėtinga.

4. NVO tarybos įveiklinimas.

Fokusuotos grupės dalyviai teigė, kad NVO Taryba šiandien mieste neveikia. Aktyvūs NVO Tarybos nariai pasitraukė iš jos veiklos ir neatsirado, kas greitai ir efektyviai galėtų juos pakeisti. Vis dėlto ir savivaldybės Tarybos, ir administracijos atstovai pripažino matą tai kaip problemą ir artimiausiu metu ketina ją spręsti. Rekomenduojama atnaujinti šios Tarybos veiklą, koncentruojantis ne į formalius patvirtinimo reikalaujančius klausimus, bet ieškant sprendimų įsisenėjusioms savivaldybės problemoms spręsti.

5. NVO įgalinimas ir kompetencijų stiprinimas.

Pastebėtina, kad savivaldybė aktyviai bendradarbiauja su NVO, organizuoja susitikimus, mokymus. Rekomenduojama tai daryti ne tik momentiška, bet ir strategiškai, palaikyti nuolatinį ryšį su NVO, siekiant numatyti jų gebėjimų stiprinimo poreikį ateityje – ar tai būtų paraiškų rengimas, ar veiklos įsivertinimas, ar viešinimas ir t. t. Tikslingai stiprinant NVO būtų skatinamas aktyvesnis jų prisidėjimas prie švietimo politikos formavimo ir įgyvendinimo.

6. Galimybių naudotis savivaldybės patalpomis reglamentavimas.

Savivaldybė lanksčiai sprendžia patalpų suteikimo klausimą, bet rekomenduojama šią tvarką aiškiai reglamentuoti, kad lengvatomis galėtų pasinaudoti visos Tauragės rajone veikiančios NVO.

7. Lėšų administravimo naštos mažinimas.

Kai kuriose savivaldybės įgyvendinamose programose dalyvaujančios NVO veiklas turi vykdyti už savo lėšas ir tik vėliau gali jas susigrąžinti. Daugeliu atvejų nevyriausybinėms organizacijoms tai yra didelė našta, todėl rekomenduojame visose programose, kuriose gali dalyvauti NVO, bent jau dalį (avansą) lėšų organizacijos prašymu išmokėti projekto įgyvendinimo metu.

Šaltiniai

NVO ir savivaldybių bendradarbiavimo metodika. Atnaujintas II leidimas, 2017, NIPC. Internetė: http://www.3sektorius.lt/docs/Savivaldybiu_NVO_bendradarbiavimas_2017_2018-02-20_17:22:21.pdf

2018 m. paslaugų perdavimo diagramos. NIPC. Internetė: http://www.3sektorius.lt/docs/2018_paslaugu_perdavimo_diagramos_2019-11-27_15_25_00.pdf

NVO ir savivaldybių bendradarbiavimo metodika. Atnaujintas II leidimas, 2017, NIPC. Internetė: http://www.3sektorius.lt/docs/Savivaldybiu_NVO_bendradarbiavimas_2017_2018-02-20_17:22:21.pdf

Tauragės rajono savivaldybės mėnesinio mokesčio kompensavimo už ikimokyklinio amžiaus vaikų priežiūrą ir ugdymą nevalstybinėse švietimo įstaigose tvarkos aprašas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2017 m. birželio 19 d. sprendimu Nr. 1-233. Internetė: <https://teisineinformacija.lt/taurage/Default.aspx?Id=3&DocId=15461>

Rekomendacijų paketas dėl mokyklų tinklo pertvarkos. Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, 2018. Internetė: <https://www.upc.smm.lt/projektai/pasirengimas/apie/Rekomendaciju-paketas-del-mokyklu-tinklo-pertvarkos.pdf>

Tauragės savivaldybės neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2018–2020 metų veiksmų planas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2018 m. rugsėjo 5 d. sprendimu Nr. 1-281. Internetė: <https://teisineinformacija.lt/taurage/default.aspx?Id=3&DocId=18690>

Kalvaitis A., Barauskienė J., Mačėnaitė A. Trečiojo amžiaus universitetai Lietuvoje: situacijos analizė ir plėtros gairės. Ugdymo plėtotės centras, 2014, Vilnius. Internetė: <https://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2014/01/Tre%C4%8Diojo-am%C5%BEEiaus-universitetai-Lietuvoje-situacijos-analiz%C4%97-ir-pl%C4%97tros-gair%C4%97s.pdf>

Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi rėmimo programos nuostatai, patvirtinti Tauragės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus, ir Tęstinio mokymosi rėmimo programos nuostatai, patvirtinti Tauragės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m., balandžio 15 d. įsakymu Nr. 5-267. Internetė: <https://www.taurage.lt/go.php/lit/Neformaliojo-suaugusiuju-svietimo-ir-testinio-mokymosi-remimo-programa>

Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo vaikų švietimo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2018 m. lapkričio 7 d. sprendimu Nr. 1-365. Internetė: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e7cb6fe0e3e711e8bcacfff937113a43?jfwid=-2icx9dyj5>

Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2019. Mokinių pasiekimų atotrūkis. Vilnius, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2019. Internetė: https://www.smm.lt/uploads/documents/tyrimai_ir_analizes/2019/B%C5%ABkl%C4%97s%20ap%C5%BEvalga%202019_GALUTINIS.pdf

Lietuva. Švietimo būklės apžvalga 2018. Gera mokykla. Vilnius, Švietimo ir mokslo ministerija, 2018. Internetė: https://www.smm.lt/uploads/documents/tyrimai_ir_analizes/SB_apzvalga_2018.pdf

Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2017. Mokytojas. Vilnius, Švietimo ir mokslo ministerija, 2017. Internetė: <https://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/Svietimas%20regionuose%202017pdf>

Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo vaikų švietimo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2018 m. lapkričio 7 d. sprendimu Nr. 1-365. Internetė: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e7cb6fe0e3e711e8bcacfff937113a43?jfwid=-2icx9dyj5>

Tauragės rajono savivaldybės neformaliojo mokinių sportinio ugdymo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2018 m. rugsėjo 5 d. sprendimu Nr. 1-271. Internetė: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/edb59f60b11611e8aa33fe8f0fea665f?jfwid=-2icx96ui4>

